

OPUS EVY BLAHOVEJ OPUS OF EVA BLAHOVÁ

prof. Mária Tomanová, ArtD.

Akadémia umení v Banskej Bystrici, Fakulta múzických umení, Katedra vokálnej interpretácie

ABSTRACT

There are people who, as personalities, are so exceptional that their activities leave a significant mark on their field of activity. Undoubtedly, Professor Eva Blahová is one of them. Through her artistic and pedagogical activities, as well as the organization of various festivals, and her work in the commissions of singing competitions, she has promoted Slovak operatic art to almost the whole world. The study briefly presents all areas of her artistic, pedagogical, and cultural-social activity.

Key words: Eva Blahová, international competitions, prizes, masterclasses

ABSTRAKT

Sú ľudia, ktorí ako osobnosti sú natoľko výnimoční, že svojou činnosťou výrazne poznamenajú oblasť svojej pôsobnosti. Nepochybne medzi také patrí aj profesorka Eva Blahová. Svojou umeleckou a pedagogickou činnosťou, ale aj organizáciou rôznych festivalov, prácou v komisiách speváckych súťaží posunula slovenské operné umenie takmer do celého sveta. Štúdiá predstavuje v skratke všetky oblasti jej umeleckého, pedagogického a kultúrno-spoločenského pôsobenia.

Key words: Eva Blahová, international competitions, prizes, masterclasses

Kto sa čo i len trochu zaujíma o kultúrne dianie, nepochybuje, že Eva Blahová patrí medzi popredné osobnosti kultúrneho a predovšetkým hudobného diania nielen na Slovensku, ale i v zahraničí. Sama som mala tú česť bezprostredne vnímať jej aktivity počas pedagogického pôsobenia na Fakulte múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Až keď opustila brány našej školy, nostalgicky som si uvedomila, akú výraznú osobnosť na katedre strácame. Možno aj preto som sa rozhodla ako poďakovanie napísať štúdiu o jej výrazných a nezmazateľných aktivitách v kultúrnom a hudobnom dianí, ktoré sú vyšperkované nevídaným množstvom vyznamenaní a ocenení. Za všetky hovoria vyznamenania troch prezidentov – Fínska, Rakúska a Slovenska. V roku 2011 prevzala štátne vyznamenanie *The Knights First Class Award of the Order of the Lion of Finland* udelené

prezidentkou Fínska Tarjou Halonen, v roku 2013 jej bola udelená *cena predsedu Národnej rady SR* Pavla Pašku. V roku 2010 sa stala nositeľkou štátneho vyznamenania *Rad Ľudovíta Štúra II. triedy* prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča *za významnú umelecko-pedagogickú činnosť* a v tom istom roku jej bola udelená *Zlatá medaila za zásluhy o Rakúsku republiku* *Das Goldene Ehrenzeichen 2010 für Dienste um Republik Österreich*.

Všetky uvedené vyznamenania sú ocenením predovšetkým jej pedagogického a umeleckého úsilia, ktoré prezentovala nielen v domácom kultúrnom prostredí, ale i v zahraničí. Okrem týchto významných ocenení sa stala v roku 1913 *Osobnosťou Bratislavy* v čitateľskej ankete časopisu *Metropola*, v roku 2005 získala *Čestný certifikát Wienermusikseminar* a rokoch 2004 – 2005 sa zasa stala *Great Woman of the 21st century* (*The American Biographical Institute*). Za zmienku stojí i udelenie *vyznamenania mesta Trnavy za rozvoj a podporu kultúry* a udelenie *Čestného titulu občianky mesta Skalica*. Je to len krátky výpočet tých najdôležitejších ocenení, ktoré poukazujú na veľkosť jej osobnosti v kultúrnom dianí.

Keď som sa začala hlbšie zaoberať reminiscenciami umelkyne Evy Blahovej, utvrdila som sa v presvedčení, že jej meno ako umelca, hudobného experta a pedagóga to nie je len výpočet ocenení. Jej pracovná činnosť je pretkaná nespočetným množstvom podujatí a aktivít uskutočnených na javisku, v komisiách či v učebniach, čo znamená život plný driny a odriekania. Vymenované úspechy sú len kvapkou rosy na liste lotosovom, ako by povedal indický básnik Rábin Thákur. Aj preto každý, kto pozná drinu a odriekanie umelcov, musí sa s pokorou skláňať a s úctou vzhliadať k jej celoživotnému opusu.

V retrospektíve diela umelkyne Evy Blahovej možno badať vývojové etapy, ktoré sa vyznačujú istými osobitosťami. Prvou z nich je štúdium v zahraničí. Mala to šťastie, že sa narodila v rodine umelca Janka Blaha. Patril medzi priekopníkov operného umenia na divadelných doskách Slovenského národného divadla v Bratislave. Bol to práve on, kto usmernil jej budúce umelecké pôsobenie. „*Operný a koncertný spev na VŠMU v Bratislave vyštudovala pod vedením Anny Hrušovskej a na Akadémie für Musik und darstellende Kunst vo Viedni v triede Roberta Scholluma. Tu sa špecializovala na oblasť piesňovej a oratoriálnej literatúry. Neskôr študovala u Ericha Werbu v Salzburgu a Daniela Ferra v talianskej Siene.*“¹

Po štúdiách sa jej umelecké aktivity orientovali predovšetkým na koncertnú činnosť, s ktorou sa prezentovala takmer po celom svete. Bohatými vystúpeniami rôznych hudobných majstrov najmä piesňovej a oratórnej tvorby sa predstavila nielen doma, ale aj vo väčšine európskych krajín, krajín Ázie, v Spojených štátoch a Kanade. Spolupracovala so známymi dirigentmi, ako sú Libor Pešek, Oskar Danon, Ľudovít Rajter, Ladislav Slovák, Bohdan Warchal, Mario Mateus, Jacek Kaspszyk a ďalší. Spievala so sólistami, huslista Jozef Suk, klavirista Marian Lapšanský, speváci Peter a Miroslav Dvorský, Martin Babjak, Marta Beňačková, Magdaléna Hajóssyová, Edita Gruberová, Gabriela Beňačková, Eva Urbanová a iní.²

¹ POLOHOVÁ, Marta: *Formovanie a osobnosti vokálnej pedagogiky na Slovensku*. Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, Prešov 2012, str. 118-119.

² Tamže, str. 119.

Okrem popredných svetových autorov hudobného umenia vždy mala v repertoári aj významné zastúpenie súčasných slovenských skladateľov. Tvorbu niektorých z nich dokonca predstavila premiérovu. Patrili k nim *Dve piesne* Alexandra Moyzesa, ktoré spievala s orchestrom Lúčnice. Potom to boli *Kucanské piesničky* Eugena Suchoňa. Po prvýkrát ich zaspievala s orchestrom v kanadskom Montreale. „Z ďalších skladateľov to boli diela Ivana Hrušovského, Ladislava Holoubka, Zdenka Mikulu, Bartolomeja Urbanca, Andreja Očenáša, Jána Cikkera a Mikuláša Nováka.“³ Všetky významné vystúpenia sú zaznamenané aj na nahrávkach v Slovenskom rozhlase a Slovenskej televízii, CD nosičoch a mnohé z nich vyšli na gramofónových platniach vo vydavateľstvách Opus a Supraphon. Koncertovala na významných festivaloch, spomedzi ktorých spomeniem Pražskú jar, Bratislavské hudobné slávnosti, Veľkonočný festival v Krakove a Carinthial Summer festival v Rakúsku.

Okrem umeleckých kvalít Evy Blahovej si všimli jej hudobnú rozhladenosť aj porotcovia rôznych speváckych súťaží, ktorí ju začali čoraz častejšie obsadzovať do odborných porôt. Postupne sa vypracovala na výraznú expertku v porotách domácich a medzinárodných súťaží. Za všetky spomeniem tie najvýznamnejšie. Stala sa prezidentkou Medzinárodnej speváckej súťaže Mikuláša Schneidera-Trnavského v Trnave, iniciovala Medzinárodnú spevácku súťaž Lucie Popp. Výrazne sa prezentovala a prezentuje na ďalších speváckych súťažiach – Medzinárodná spevácka súťaž Antonína Dvořáka v Karlových Varoch, ČR, Medzinárodná spevácka súťaž Ady Sari, Nowy Sącz, Poľsko, Súťaž v českej a slovenskej tvorbe Montreal, Kanada, Súťaž v českej a slovenskej tvorbe Green Bay Wisconsin, USA, Medzinárodná spevácka súťaž St. Peterburg, Rusko, Medzinárodná spevácka súťaž Valentina Bucchiho v Ríme, Taliansko, Medzinárodná spevácka súťaž v Patrice, Taliansko, Concorso Lirico Internazionale Seravezza, Taliansko, Hansa Gabora Belvedere vo Viedni, Montreale, Eisenstadte, Prahe, ale aj spevácka súťaž v Baku, Azerbajdžan a tiež v Russe, Bulharsko a mnohých ďalších.

S dôverou jej boli zverené i ďalšie funkcie. Od sezóny 2011/2012 pôsobila ako umelecká šéfkla Janáčkovej opery v Brne. Pod jej vedením opera uskutočnila umelecké zájazdy v Nemecku, Rakúsku, Španielsku, Turecku, na Slovensku a Ománe. Pozoruhodné je i to, že sa stala jedinou ženou-riaditeľkou v rokoch 2011 – 2015 spomedzi všetkých riaditeľov v Janáčkovej opere v Brne. Bola aj zakladateľkou pražského festivalu Operné hviezdy zajtrajška (Galeria Miro). Prevzala záštitu nad Janáčkovým festivalom v Luhačovicích v roku 2014, stala sa členkou nominačného komitétu Trebbie – medzinárodné ceny v oblasti kultúry v roku 2007, členkou festivalového výboru Bratislavských hudobných slávností (BHS) v rokoch 2009 – 2014, členkou rady Národného divadla v Prahe v rokoch 2005 – 2013, členkou dramaturgickej rady festivalu Pražská jar v rokoch 2003 – 2009. Bola pozvaná v roku 2011 ako hosť svetového fóra v San Franciscu. Aktívne sa zúčastňovala v rokoch 1993 – 1998 na činnosti v European Mozart Foundation v Českej Republike, Poľsku, Taliansku a Belgicku, v rokoch 1997 – 2003 spoluzakladateľkou s Ing. Krempaským festivalu Dni Európy v Bratislave.

Eva Blahová ako profesorka vari najviac poznamenala umeleckú sféru svojím pedagogickým pôsobením na vysokých školách doma i v zahraničí. Vychovala množstvo

³ GLOCKOVÁ, Mária: *Hlas nikdy nezostarne. Rozhovory s Evou Blahovou nielen o speve*. Bratislava, Divadelný ústav 2019, str. 33.

vynikajúcich umelcov, ktorí sa stali ambasadormi operného umenia na popredných divadelných scénach po celom svete. Pedagogickú činnosť začala ako pedagogička hlasovej techniky hercov na Divadelnej fakulte VŠMU v Bratislave, odkiaľ prešla na Hudobnú fakultu tej istej vysokej školy, kde pôsobila 32 rokov a vyučovala operný a koncertný spev. Od roku 2004 do 2021 pôsobila ako profesorka vokálnej interpretácie na Fakulte múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Po nežnej revolúcii v roku 1989, kedy sa otvorili hranice do slobodného sveta, pôsobila na hudobných školách aj v zahraničí, najmä ako hosťujúca profesorka. Spomedzi jej bohatej pedagogickej činnosti spomeniem prednášku na tému Music education in Slovak na svetovom kultúrnom fóre World Forum v Cambridge – Saint John's Collage, Anglicko 2010. Okrem toho hosťovala ako profesorka na Akadémii hudby v Krakove v Poľsku a na Univerzite v Turku vo Fínsku 2002 – 2007. Svoje vzácne poznatky a skúsenosti odovzdávala a odovzdáva na bohato zastúpených majstrovských kurzoch – spolupráca s Josefom Sukom, spevácke kurzy na zámku Štířín 2003 – 2007, spolupráca s Petrom Dvorským na Medzinárodnom hudobnom festivale v Jaroměřiciach 2001 – 2003, ale aj ďalšie majstrovské kurzy v Rakúsku (Wienermusikseminar), Nemecku (festival Mitte Europa), Holandsku (Holland Music Sessions), Kanade, Chorvátsku, Francúzsku, Taliansku, Portugalsku, Japonsku, Poľsku, Rusku, Južnej Kórei, Švajčiarsku, Česku, Belgicku, v Spojených štátoch a Turecku.

Popri výučbe vokálnej interpretácie sa významne zapísala do pedagogickej pôsobnosti aj ako hlasová poradkyňa. V tejto súvislosti treba spomenúť najmä Národné divadlo v Prahe 2007 – 2008, Operný dom Den Norske v Oslo, Nórsko 2005 – 2008, Slovenské národné divadlo v Bratislave a ďalšie.

S menom profesorky Evy Blahovej je spojený rad úspešných absolventov – vokálnych interpretov pôsobiacich v domácich a zahraničných operných domoch a na koncertných pódiiach, patria k nim napr. Magdaléna Kožená, Piotr Beczala, Gustáv Beláček, Peter Berger, Michal Lehotský, Božena Ferancová, Stanislav Matis, Marián Vojtko, Katarína Kramolišová, Lada Biriukov, Renata Pokupič, Yoko Oba, Sonja Runje, Ján Vaculík, Katarína Kurucová, Thomas Weinhappel, Isabella Gabor, Gabriele Viviani, Kaisa Ranta, Dorota Zawadska, Zoya Petrova a mnoho ďalších. „*Veľký počet jej úspešných žiakov, mnohoročná koncertná činnosť, zahraničné aktivity, propagácia slovenskej vokálnej tvorby vo svete z nej robí celosvetovo najznámejšiu slovenskú vokálnu pedagogičku. V každodennom pedagogickom procese využíva Eva Blahová množstvo jazykov, ktoré aktívne ovláda, pretože okrem slovenských študentov patria medzi jej žiakov študenti rôznej národnosti.*“⁴

Vďaka pôsobeniu profesorky Evy Blahovej na Fakulte múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici bol akreditovaný študijný program Hudobné umenie – spev, ktorého bola niekoľko rokov garantkou. Katedra vokálnej interpretácie tiež jej zásluhou dosiahla najväčší počet zahraničných študentov v rámci celej univerzity. Prichádzali za ňou študenti z rôznych krajín: z Fínska, Rakúska, Ruska, Poľska, Číny, Japonska a ďalších. Jej meno je tiež výrazne spojené s realizáciou doktorandského štúdia na katedre, kam pritiahla výnimočné osobnosti vokálneho umenia ako Gustáv Beláček, Štefan Kocán, Miroslav Dvorský a tiež

⁴ POLOHOVÁ, Marta: *Formovanie a osobnosti vokálnej pedagogiky na Slovensku*. Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, Prešov 2012, str. 122.

Otokar Klein. Aj ja som mala tú česť pod vedením tejto vysoko erudovanej pedagogičky absolvovať doktorandské štúdium na Hudobnej a tanečnej fakulte VŠMU v Bratislave.

Záverom sa natíska otázka: Prečo máme na slovenskej opernej scéne toľko speváckych talentov, ktoré sú vyslancami krásneho spevu, zvučných hlasov po celom svete? Je to predovšetkým vďaka tým pedagógom, ktorí v nich objavujú talenty a rozvíjajú ich. Medzi nimi na poprednom mieste je aj profesorka Eva Blahová. Jej osobnosť „je príkladom koncentrácie životnej energie a presvedčenia ísť životnou cestou tvrdo, nekompromisne, ale vždy iba za svojim profesionálnym ideálom a cieľom. Mnohé štátne, univerzitné, kráľovské aj spoločenské vyznamenania hovoria zrozumiteľne, začo ich Eva Blahová dostala a mnohí, ktorí sa ocitli v jej bezprostrednej blízkosti, vidia v nej úspešnú pedagogičku, ktorá dokázala zmeniť predstavy o opernom speve.“⁵ Napísala v Prológu knihy *Hlas nikdy nezostarne. Rozhovory s Evou Blahovou nielen o speve*, Mária Glocková. Ja už len k tomu dodám, že pre mňa je aj vzácnym človekom a milou kolegyňou, s ktorou som mala tú česť veľmi úzko spolupracovať.

LITERATÚRA

POLOHOVÁ, Marta: *Formovanie a osobnosti vokálnej pedagogiky na Slovensku*. Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, Prešov 2012.

GLOCKOVÁ, Mária: *Hlas nikdy nezostarne. Rozhovory s Evou Blahovou nielen o speve*. Bratislava, Divadelný ústav 2019.

Contact

prof. Mária Tomanová, ArtD.

Akadémia umení v Banskej Bystrici, Fakulta múzických umení, Katedra vokálnej interpretácie

e-mail: maria.tomanova@aku.sk

⁵ GLOCKOVÁ, Mária: *Hlas nikdy nezostarne. Rozhovory s Evou Blahovou nielen o speve*. Bratislava, Divadelný ústav 2019, str. 13.